

ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา

เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

สัมสีทองน่าน

ทะเบียนเลขที่ สข 56100054

เพื่อให้การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครอง
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สัมสีทองน่าน คำขอเลขที่ 53100065
ทะเบียนเลขที่ สข 56100054 ซึ่งมีรายการทางทะเบียนตามบัญชีแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันยื่นคำขอขึ้นทะเบียน 4 มีนาคม 2553

ประกาศ ณ วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2556

(นางปัจฉิมา ธนสันติ)
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ส้มสีทองน่าน

- (1) เลขที่คำขอ 53100065 ทะเบียนเลขที่ สท 56100054
- (2) วันที่ยื่นคำขอ 4 มีนาคม 2553 วันที่ขึ้นทะเบียน 4 มีนาคม 2553
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียน หอการค้าจังหวัดน่าน
ที่อยู่ 82/1 ถนนมหาราช ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000
- (4) รายการสินค้า ส้มเขียวหวาน

(5) คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

ส้มสีทองน่าน (Nan Golden Orange) หมายถึง ส้มพันธุ์ส้มเขียวหวาน ที่มีผิวสีเหลืองทอง เปลือกบาง รสชาติหวาน อมเปรี้ยว เส้นใยน้อย ไม่ฉ่ำน้ำ ผลทรงแบน หัวและท้ายบวม ที่ปลูกในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน

ลักษณะของสินค้า

(1) พันธุ์ส้ม : ส้มเขียวหวาน

(2) ลักษณะทางกายภาพ

- รูปทรง ผลทรงแบน หัวและท้ายบวมลง
- เปลือกผิว ผิวมีสีเหลืองทอง เปลือกบาง
- เนื้อ เส้นใยน้อย ไม่ฉ่ำน้ำ
- รสชาติ รสหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย

กระบวนการผลิต

การปลูก

(1) สภาพพื้นที่ปลูกส้มสีทองน่าน จะต้องเตรียมพื้นที่ ดังนี้

(1.1) พื้นที่ดอน ไถดินให้ลึกประมาณ 30 - 40 เซนติเมตร ปรับพื้นที่แปลงเป็นลอนลูกฟูก ขวางทางแสงอาทิตย์กว้างประมาณ 3 เมตร สูงประมาณ 40 เซนติเมตร การปลูกควรมีระยะห่างระหว่างต้น 4 เมตร และระยะห่างระหว่างแถว 6 เมตร หรือตามความเหมาะสมของพื้นที่

(1.2) พื้นที่ลุ่ม ขุดเป็นร่องหรือยกร่อง โดยมีสันร่องกว้างประมาณ 6 เมตร การยกร่องควรทำ ขวางทางแสงอาทิตย์ ขนาดร่องน้ำกว้าง 1.50 เมตร ลึก 1 เมตร ก้นร่องน้ำกว้าง 70 เซนติเมตร ตามความเหมาะสมของพื้นที่ หากเป็นพื้นที่ลุ่มมากต้องทำคันกันน้ำรอบสวนมีท่อระบายน้ำเข้า - ออกจากสวนได้

(2) ขั้นตอนการปลูก

(2.1) ควรปลูกกิ่งกลางแปลง โดยขุดหลุมขนาด กว้าง ยาว ลึก ประมาณ 50 เซนติเมตร ผสม ดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์หรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

(2.2) นำต้นพันธุ์ลงปลูกโดยเขย่าวสดปลูกที่ติดอยู่กับรากออกให้หมด ควรยึดรากแก้วให้ตรง ตัดส่วนยอดและใบออกบ้าง ผูกต้นติดกับหลักป้องกันการโยกคลอน รดน้ำให้ชุ่ม คลุมโคนต้นด้วยฟางข้าว

(2.3) การตัดแต่งกิ่ง ควรทำสม่ำเสมอเมื่อเริ่มปลูกไปจนกระทั่งส้มให้ผล ในช่วงแรกควรเด็ดยอดส้มที่ปลูกใหม่ เพื่อให้แตกกิ่งใหม่ และตัดแต่งในช่วงหลังเก็บเกี่ยวผลแล้ว

(2.4) หลังติดผล ทำการปลิดผลในกิ่งที่ติดผลมากๆ ออก ตัดผลที่เป็นโรคออก ค้ำยันกิ่ง เพื่อป้องกันกิ่งฉีกหักจากการรับน้ำหนัก หรือลมแรง

การเก็บเกี่ยว

(1) ระยะเก็บผลผลิตที่เหมาะสมนับจากวันออกดอกถึงเก็บผลใช้เวลาประมาณ 8 เดือนครึ่ง ถึง 10 เดือน ผลส้มที่พร้อมเก็บเกี่ยว ควรจะมีผิวสีเขียวอมเหลืองหรือเหลืองเข้ม และความแข็งของผลสัมผัสลดลง

(2) วิธีการเก็บ ใช้วิธีปลิดโดยใช้มือจับทางด้านใต้ผลขึ้นไป แล้วหักพับบริเวณข้อผลไปทางด้านใดด้านหนึ่ง แต่หากจะนำผลส้มไปเคลือบผิวก่อนจำหน่าย ควรเก็บเกี่ยวโดยใช้กรรไกรตัดก้านผลให้ชิดกับข้อผล

การบรรจุหีบห่อ

รายละเอียดบนฉลากให้ประกอบด้วยคำว่า

“ส้มสีทองน่าน” และ/หรือ “Nan Golden Orange”

(6) ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนบน มีทิวเขาหลวงพระบางและทิวเขาผีปันน้ำ ซึ่งเป็นทิวเขาหินแกรนิต ที่มีความสูง 600 – 1,200 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ลักษณะโดยทั่วไปที่สูงชัน ที่สูง ที่ราบ และที่ดอน จังหวัดน่านเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ และลักษณะภูมิประเทศเป็นแบบภูเขาสูงสลับกับที่ราบ ซึ่งทำให้ลักษณะภูมิอากาศมีความแตกต่างกัน ทำให้ในตอนกลางวันได้รับอิทธิพลของแสงแดดทำให้อุณหภูมิร้อนมาก และในตอนกลางคืนจะได้รับอิทธิพลของลมภูเขาพัดลงสู่หุบเขา ทำให้อากาศเย็นในตอนกลางคืน อุณหภูมิระหว่างกลางวันและกลางคืนจึงต่างกันมาก โดยเฉพาะในฤดูหนาว

ประวัติความเป็นมา

เดิมจังหวัดน่านไม่มีต้นส้มรสดี เมื่อประมาณ ปี พ.ศ.2468 ได้มีผู้นำพืชตระกูลส้ม คือ ส้มจีน (ลูกโตกว่าส้มเขียวหวาน) เข้ามาปลูกในจังหวัดน่านเป็นคนแรก คือ “หมื่นระกำ” ผู้คุมนักโทษเรือนจำจังหวัดน่าน หลังจากนั้นก็ได้มีการนำส้มพันธุ์อื่นๆ มาปลูกในจังหวัดน่านเพิ่มขึ้น สำหรับส้มเขียวหวานนั้น หลวงสุนทรเชก ซึ่งรับราชการเป็นกรรมการจังหวัดน่านหรือศึกษาธิการจังหวัดน่านในขณะนั้น ได้นำพันธุ์มาจากบางมด จังหวัดพระนคร มาปลูกครั้งแรกที่บ้านสมุน ตำบลคูใต้ อำเภอเมือง ประมาณ 20 ต้น แต่การปลูกช่วงนั้นก็ยังไม่แพร่หลาย จนกระทั่งในปี พ.ศ.2480 อาจารย์คำพ นุชนิยม อดีตศึกษาธิการจังหวัดน่าน ปลูกส้มเขียวหวานด้วยการตอนกิ่ง ซึ่งทำให้ผลส้มที่ปลูกมีลักษณะพิเศษคือ เปลือกของส้มแทนที่จะมีสีเขียวทั่วไป แตกลับกลายเป็นสีเหลืองทองสวยงาม รสชาติหวานหอม อร่อยกว่าพันธุ์ดั้งเดิม ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากอิทธิพลของอากาศ คือ อุณหภูมิระหว่างกลางวันและกลางคืนที่ต่างกันถึง 8 องศาเซลเซียส ส่งผลทำให้สาร “คาร์ทีนอยฟิคเมนต์” ในเปลือกส้มเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีทอง จนเป็นที่มาของ “ส้มสีทองน่าน” การปลูกส้มสีทองของจังหวัดน่านในช่วงแรกประสบปัญหาด้านโรคต่างๆ ทำให้เกษตรกรต้องลดพื้นที่การปลูกส้มลง ในปี พ.ศ.2520 การปลูกส้มเริ่มฟื้นตัว

อีกครั้ง เนื่องจากสัมราคาศรีขึ้นประกอบกับ นายสายันต์ เอี่ยมประชา เกษตรกรจังหวัดน่าน นำเกษตรกรสวนส้ม ส่งผลส้มเข้าประกวดในงานวันเกษตรแห่งชาติ ได้รับรางวัลชนะเลิศเมื่อปี พ.ศ.2526 และอีกหลายครั้ง ส้มสีทองได้กลายเป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดน่าน ทุกๆ ปี ช่วงประมาณกลางเดือนธันวาคม จังหวัดน่านได้กำหนดจัดงานเทศกาลส้มสีทองและงานกาชาดจังหวัดน่านขึ้น ซึ่งในงานมีกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น การประกวดขบวนรถส้มสีทอง และมหรสพต่างๆ อีกมากมาย

(7) ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่ปลูกส้มสีทองน่าน ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดน่าน รายละเอียดตามแผนที่

(8) เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

(1) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ส้มสีทองน่าน

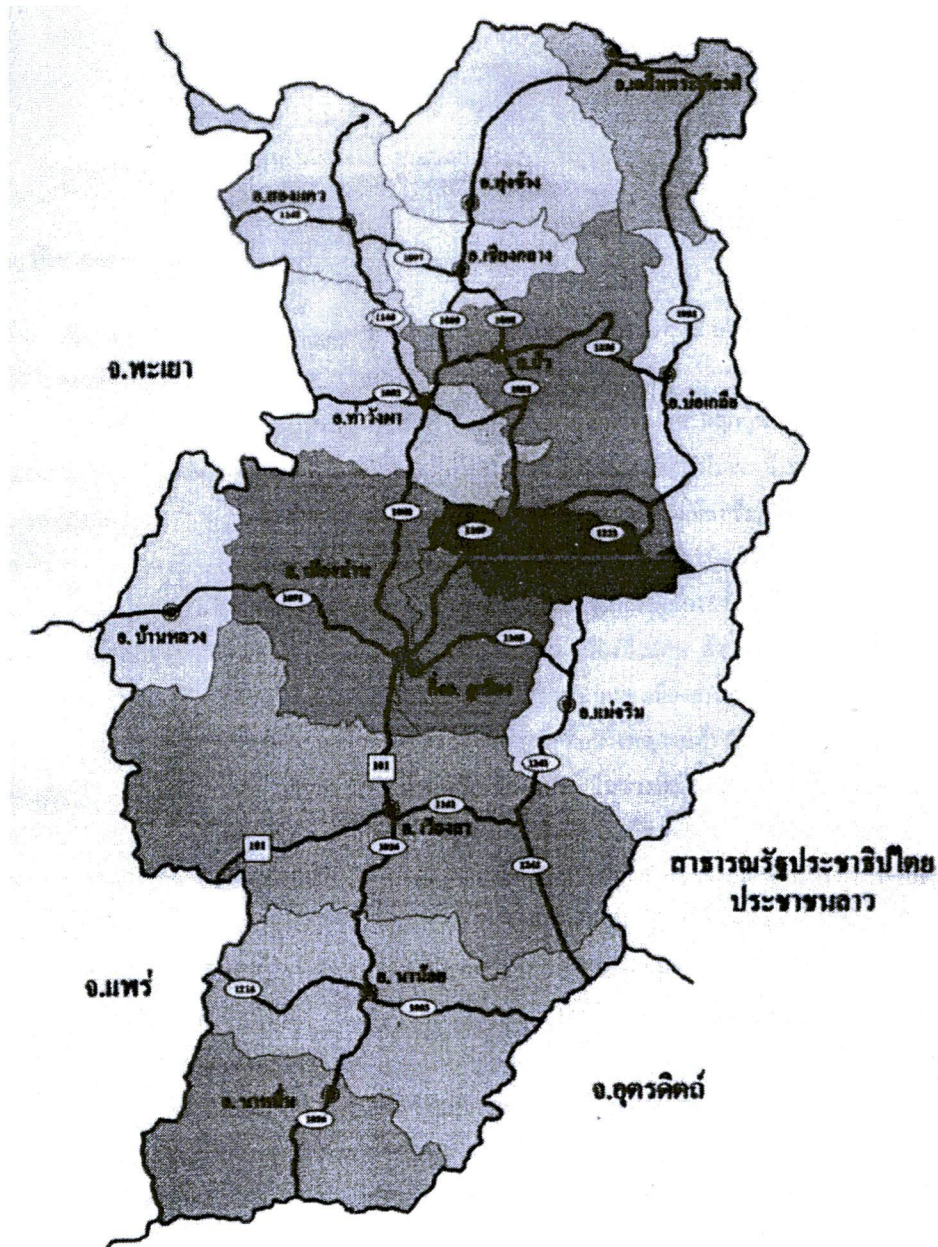
(2) ผู้ขอขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า จะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ส้มสีทองน่าน และดำเนินการตามแผนการควบคุมตรวจสอบ ทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด

(9) การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

(1) ส้มสีทองน่าน ต้องปลูกในพื้นที่จังหวัดน่าน และแหล่งพันธุ์ส้มต้องมาจากสวนส้มในจังหวัดน่าน

(2) กระบวนการผลิตต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ การขึ้นทะเบียนสมาชิกเกษตรกรผู้ปลูก ส้มสีทองน่าน รวมทั้งต้องมีหลักฐานกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับ

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ สัมพันธ์ท่งน่าน

ขอบเขตพื้นที่การปลูกสัมพันธ์ท่งน่าน ครอบคลุมพื้นที่ทุกอำเภอของจังหวัดน่าน ได้แก่ อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเมืองน่าน อำเภอท่าวังผา อำเภอภูเพียง อำเภอเวียงสา อำเภอบ้านหลวง อำเภอปัว อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอสันติสุข อำเภอเชียงกลาง อำเภอนาน้อย อำเภอแม่จริม อำเภอสองแคว อำเภอนาหมื่น และอำเภอบ่อเกลือ